მომავალი

№ 4

შაბათი,

29 აგვისტო, 1909 წ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„მომავალი“

გამოდის ყოველ-დღე, გარდა კვირა-უქმის მეორე დღეებისა

გაზეთის ფასი:

როგორც თფილისში ისე თფილის გარეთ ერთი წლით 7 მან., ნახევარი წლით 4 მან.

ქალაქ გარეთ	თფილისში
3 თვით—2 მან. 50 კაპ.	3 თვით—2 მან. 20 კაპ.
1 „ — „ 90 „	1 „ — „ 80 „

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე ღირს 15 კ. უკანასკნელზე—10 კ.; [illegible] 5 სტრ. 3 მან., [illegible] დილის 9 ს. საათამდე 2 საათამდე და საღამოს 6—8 საათამდე. [illegible] დილის 11—12 საათამდე.

რედაქცია ხელთნაწერებს წერილობით არ აძლევს. **დაუბეჭდავი მცირე წერილების არ ინახება და მათ შესახებ პასუხი არ მიეცემა** [illegible]

რედაქციის ადრესი:

რუსის ქუჩა, სახლი № 3, ზემო სართულში.

ფულის გამოსაგზავნი ადრესი:

Тифлисъ, тип. „Сорапань“, Калистрату Конст. Цуладзе.

ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების გამგეობა ამით აცხადებს, რომ კვირას ამ თვის 30-ს

მთაწმინდაზე

გადახდილი იქნება წირვა და პანაშვიდი

ილია ჭავჭავაძის

სულის მოსახსენებლათ. (2—2)

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება აცხადებს, რომ დღეს 29 აგვისტოს სოფელს წიწამურში გადახდილი იქნება პანაშვიდი

ილია ჭავჭავაძის

სულის მოსახსენებლათ. პანაშვიდი დაიწყება შუადღის 12 საათზე

გულ დათუთქულნი ნოშრევან, გოგია, იოსებ და ანა მერკვილაძეები და დედა განსვენებულისა **ელისაბედ ასათიანისა** ულრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უდროვოთ დაკარგვას, პირველის უძვირფასესის და უსაყვარლეს მეუღლის, მეორე დაუვიწყარი დედის, მესამენი უსაყვარლესი რძლისა და უკანასკნელი საყვარელი შვილისას

სალომე კონსტანტინე ასათიანის ასულის მერკვილაძისას

გამოსვენება დანიშნულია დილის 10 საათზე, კვირას, 30 ამა მარიამობისთვეს ბინიდან—მთაწმინდა, ყიფიანის ქუჩა, სახლი კარნეევისა № 34—ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში, საიდანაც, წირვისა და პანაშვიდის შემდეგ ცხედარს წაასვენებენ დასაკრძალავათ კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. პანაშვიდი შაბათს, 29 აგვისტოს, საღამოს 7 საათზე.

თფილისის ქალაქის გამგეობა გულითადის მწუხარებით აუწყებს თფილისის მცხოვრებთ, რომ ქ. პარიზში გარდაიცვალა თფილისის ქალაქის თავათ ნამყოფი

ალექსანდრე სტეფანეს ძე მატინოვი

პანაშვიდი გადახდილ იქნება ვანქის სობოროში კვირას, 30 აგვისტოს, წირვის შემდეგ, ნაშუადღევის 12 საათზე.

ცირკი-თეატრი ნიკიტინისა

კვირას, 30 აგვისტოს გაიმართება წარმოდგენა:

«Здѣшніе проказники»

პიესა 1 მოქმედებათ.

ამერიკული პროჟექტორი,

დივერტისმენტი.

„ორი საათით გულთ-მისანთა ქვეყანაში“

ბილეთები იყიდება.

პასუხისმგებელი გამგე **მ. ი. ბედინი.**

ივ. კარჩხოვი

გადავიდა, ბელინსკის ქუჩ. № 18.

ქ. ქუთაისში

თ. მთავრიშვილის

წიგნის მაღაზიაში დამზადებულია დიდძალი ქართული და რუსული სახელმძღვანელო, სამეცნიერო, სალიტერატურო, სახალხო და საყმაწვილო წიგნები, ქართული და რუსული მოძრავი ანბანი, რვეულები ქართული და რუსული წერისათვის. აქვე იყიდება ოჯახსა და სკოლაში საკითხავი წიგნი

„ბუთანი“,

შედგენილი ქართულ. გიმნაზიის მასწავლებლების მიერ. სასწავლებლებს, ბიბლიოთეკებს, საქველმოქმედო დაწესებულებებს და წიგნის მაღაზიებს დაეთმობათ ათ პროცენტათ.

(თვ. 0—16)

გაიხსნა ახალი

თფილისის

კერძო სამკურნალო

[illegible]

ექ. [illegible] ყოველ დღე, გარდა [illegible] 11—12 საათამდე [illegible]

ექ. [illegible] ყოველ დღე, კვირა დღის გარდა 12—1 ს. [illegible]

ექ. [illegible] ყოველ დღე [illegible] 12—1 ს. [illegible]

ექ. [illegible] შაბათს მიდება 1 სტ[illegible]

ექ. ა. ნ. [illegible] ყოველ დღე $11^1/_2$—$1^1/_2$ ს. [illegible]

ექ. ნ. მ. [illegible] ყოველ დღე 1—2 ს. [illegible]

ექ. [illegible] ყოველ დღე, 2—3 ს.; [illegible]

ექ. გ. [illegible] ყოველ დღე, კვირა დღ. გარდა 2—$2^1/_2$ ს.; [illegible]

[illegible] მიკროსკოპიული გამოკვლევანი, აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძათ გასინჯვა.

ფასები რჩევისათვის 50 კაპ., ოპერაციები და კონსულტაცია მორიგეობით.

ამ მოკლე ხანში გაიხსნება სტაციონალური განყოფილება 30 საწოლით. 100—48

აბასთუმანში

კბილის ექიმი

სამსონ ყაზაიშვაძე

იღებს ავათმყოფებს ყოველდღე მარიამობისთვის გასვლამდე. დაჩა ტერ-მარკაროვისა № 42.

კბილის ექიმი

ი. შ. ჭანტურია

იღებს ავათ-მყოფებს დილით 7—9 ს. საღამოთი 4—8 ს.

კვირა-უქმე დღეს 9—1 საათამდე. აგჭალის № 71 (კიროჩნი ქუჩის ახლოს)

თფილისი, 29 აგვისტო

სატახტო ქალაქის გაზეთები ერთ საყურადღებო ამბავს გადმოგვცემენ: პოლიციის დეპარტამენტი განმარტავს, რომ ამიერიდან ყოველივე უთანხმოებანი გლეხებსა და მემამულეთა შორის საიჯარო დამოკიდებულებათა და სამეურნეო პირობათა შესახებ გარჩეული უნდა იქნეს სასამართლოების მიერ და არა ადმინისტრატიული წესით წყდებოდესო. ერთი შეხედვით, ამიერიდან უნდა მოისპოს ის ადმინისტრატიული თვითნებობა, რაც სოფელს თავს აწევს საუკუნოების განმავლობაში და ნამეტურ, განსაკუთრებული წესების ყველგან გამეფების შემდეგ. ვინაა დღეს სოფლის ბატონ-პატრონი, ვის ხელშია მთელი ძალა-უფლება? ჩვენში ბოქაულების, რუსეთში „ურიადნიკ-სტანოვოების.“ აქ სახელი არაფერ შუაშია. მათი სამოქმედო ასპარეზი, უფლება, ტრადიციები იქაც და აქაც ერთი და იგივეა. შეიძლება თამამათ ითქვას, რომ სოფელი ბოქაულის ლუკმაა: მთავრობის ყველა აგენტებზე უფრო ის იცნობს სოფელს, მის ავლა-დიდებას, მის გაჭირვებას და დალხინებას, მის სიმდიდრეს და სიღარიბეს, მისგან არის დამოკიდებული სხვა და სხვაგვარი გადასახადების გადახდევინება, მამასახლისის და მწერლის არჩევნები, გადაყენება და სხვა. მათ ხელშია აგრეთვე სამეურნეო და კულტურული საჭიროებათა დაკმაყოფილება; რადგან საერობო დაწესებულებები ჩვენში ჯერ კიდევ არ არსებობდენ ასეთი ფართო სამოქმედო ასპარეზი მათ საშუალებას აძლევს თავისი სურვილისამებრ ინავარდონ. რა გვარი ბოროტ-მოქმედება გნებავთ, რომ აქ არ ხდებოდეს? ახდევინებენ გადასახადებს მათრახების შემწეობით,ართმევენ უკანასკნელ ავეჯეულობას და ხაზინაში წარდგენის მაგიერ, გაძვალტყავებულ გლეხის მიერ ვინ იჯიბებს ვინ იცის. ზოგჯერ გლეხს კვიტანციაც აქვს, მაგრამ მას ხელმეორეთ ახდევინებენ და სხვა.

მოიგონეთ ლანჩხუთის ყოფილი ბოქაული მიქიაშვილი და მისი საგმირო საქმენი, ის პასუხისგებაშიაც კი არავის მიუციათ ამისთვის, პირიქით, ცნობილმა ტოლმაჩევმა თავის სამფლობელოში—ოდესაში გადაიყვანა. მამასახლისის არჩევნები? განა ეს არჩევნებაა ჩაითვლება? როცა სოფელი სასურველ პირს ირჩევს, მას მეორე დღესვე ბოქაული გადაყენებულათ აცხადებს. ასე რომ, მამასახლისის სოფლისგან არჩევა უბრალო ფიქციათ გადაიქცა. მას ირჩევს არა სოფელი, არამედ ბოქაული, ამიტომ არც კი უნდა გაგვიკვირდეს თუ ასეთი მამასახლისი კიდევ უფრო ავიწროებს და ფეხ ქვეშ თელავს ხალხის ინტერესებს. ჩვენმა ბატონ-პატრონებმა მხოლოდ ერთში ისახელეს თავი, ამას ვერ დავმალავთ, სახელდობრ, „მავნე პირების“ ამოფხვრაში. ვინ არიან „მავნე პირები“? ვინც ხალხს მოუწოდა თვით-შეგნებისაკენ, ვინც მას აუხილა თვალი ცხოვრების უკულმართობაზე, ვინც მას დაანახვა მტერი და მოყვარე. ასეთ პირებს სწორეთ მალე მოუღეს ბოლო ზოგს ციმბირში, ზოგი ციხეში და სხ. არა ნაკლები სიმამაცე და ერთგულება გამოიჩინეს მათ მემამულეთა ინტერესების დაცვაში. რაც გლეხებმა 1904—05—06 წ. საიჯარო პირობები გაიუმჯობესეს, დღეს ადმინისტრაციის წყალობით მემამულეებმა უკან წაიღეს და იმ წლების ზარალსაც ერთი ათათ ინაზღაურებენ. ალბათ, ამ გარემოებას გამოუწვევია პოლიციის დეპარტამენტის განმარტება, ბოლოს მასაც დაუნახავს, მეტის-მეტი ერთგულება მემამულის მიმართ, რაც, ადმინისტრაციის თვითნებობა ხაზინის „საწველ ფურ“ გლეხს, უკანასკნელ დღეში ჩააგდებს და აძით ხომ ხაზინას შემოსავალი აკლდება! რას მოუტანს ეს განმარტება გლეხებს? განა დღევანდელი სასამართლოები პირუთვნელათ განსჯიან მემამულეთა და გლეხთა შორის ატეხილ დავას? ისტორია უკანასკნელი წლებისა ამას არ მოწმობს: ადმინისტრაციამ სასამართლო თავის პოლიტიკურ იარაღათ გახადა და სამართლის სასწორი ძლიერთა და შემძლეთა მხარეზე გადახარა. ეს ასეც უნდა მომხდარიყო, აქ არაფერი მოულოდნელი არაა. მოსამართლეები ემორჩილებიან იუსტიციის მინისტრს, რომლის პოლიტიკა შეხამებულია შინაგან საქმეთა მინისტრის პოლიტიკასთან, უკანასკნელმა კი, სახელმწიფო დუმის კათედრიდან აღიარა, რომ მოსამართლეთა გადაუყენებლობაც კი შესაძლოა გაუქმებულ იქნეს, თუ ამას სახელმწიფოს საჭიროება მოითხოვსო. ამ გვარათ, თუ ადმინისტრაცია „უსმოტრენიეს“ ძალით აძრობს სულს გლეხს, სასამართლო კანონის ნიადაგზე მოიმოქმედებს იმასვე. რომ ეს არ მოხდეს, საჭიროა სასამართლო პირუთვნელ ნიადაგზე იდგეს, რომ ადმინისტრაციის აგენტები იყვნენ მხოლოდ სასამართლოების დადგენილების აღმასრულებელნი. ამისათვის კი საჭიროა პირველნიც და მეორენიც გრძნობდენ თავის დამოკიდებულებას ხალხისაგან.

ეს კი შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, როცა ხალხი თითონ აირჩევს მოსამართლეებს და მოხელეთ და მით ბოლოს მოუღებს ამ ნიადაგზე გამეფებულ ბოროტ-მოქმედებას.

დეპეშები

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

28 აგვისტო.

სპარსეთი.

თეირანი. დღეს რუსეთის და ინგლისის საელჩოებმა და მთავრობის ყველა წევრებმა ხელი მოაწერეს ყოფილი შაჰის გასვლის ოქმს. ნაშუადღევის 4 საათზე ყოფილი შაჰი ოჯახობით, მახლობლებით და რუსეთ-ინგლისის საელჩოთა მცველებით გავიდა ენზელისაკენ.

ოსმალეთი

სტამბოლი. ბერძნულმა გაზეთმა „ნეოლოგოსი“-მა დეპეშით ცნობა მიიღო, რომ რესნაში მოკლეს ცნობილი მაიორი ნიაზ-ბეი,

რ უ ს ე თ ი.

სევასტოპოლი. დღეს აუშვეს საზღვაო ჰაერში მფრინავ პარკის საფრენი ბურთი. ბურთს ამოძრავებდა ორი აფიცერი. დაეშვა აიპეტრის ახლოს.

ალექსანდროვსკი. გაიხსნა პირველი სავაჟო გიმნაზია.

რიგა. ცენტრალურ სატუსაღოს სახელოსნოში ცეცხლი გაჩნდა. ცეცხლი ჩქარა ჩააქრეს.

სამარა. სამარის გუბერნატორი, კამერგერი იაკუნინი ქალაქის საბჭომ საპატიო მოქალაქეთ აირჩია.

ტაშკენტი. გუბერნატორის თავმჯდომარეობით გაიხსნა პირველდაწყებითი სკოლების დირექტორთა თათბირი, „ტუზემცების“ სკოლების რეფორმების შესახებ სიკითხის გადასაწყვეტათ,

ნოვომირგოროდი. მუშათა ხანგრძლივ გაფიცვის გამო დაიკეტა ნოვიკოვის თოკის ქარხანა.

ტომსკი. 1905 წლის პოგრომის გამო სასამართლომ 13 დამნაშავეს ტუსაღთა გამასწორებელ რაზმში გაგზავნა გადაუწყვიტა, ორს ციხე, ერთს დატუსაღება და 52 გაამართლა.

სიმბირსკი. თავად-აზნაურთა კრებამ სახელმწიფო საბჭოს წევრის ამრჩევლებათ აირჩია დუბასოვი და ტოლსტოი.

სმოლენსკი. ელინინსკის მაზრაში დაიწვა სოფელი მოსოვკა. ცეცხლში დაიწვა ერთი ქალი, მეორე დაშავდა.

პოლტავა. მირგოროდსკის მაზრის სოფელ ოლეფეროვკაში დაიწვა ეკლესია. რომენსკის მაზრის დაბა სმელში დაიწვა პოლტავის საგუბერნიო ერობის აგურის ქარხანა. ზარალი 30,000 მანეთზე მეტია.

ვიაზმა. ვიაზმსკის მაზრის სოფელ საპეგინოში დაიწვა 20 [illegible] [illegible] კონებით.

პეტერბურგი. მთავარმა სამხედრო სასამართლომ უყურადღებოთ დატოვა მელნიჩუკის და ფილლიჩუკის საკასაციო საჩივარი. მათ დუბნის სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილი ქონდათ სიკვდილით დასჯა სახელმწიფო არყის დუქანზე თავდასხმისთვის, და პროკურორის ამხანაგის პროტესტი, ტიუმენში ოთხ გადასახლებულისა გამართლების განაჩენზე, რომელთაც რკინის გზის მეარტელის გაძარცვას აბრალებდენ.

კალაში. მრავალი ხალხის თანადასწრებით გახსნეს სტრაჟნიკ კუდინოვის ძეგლი. კუდინოვი 1908 წლის 11 ნოემბერს მოკლეს, როცა ის ყაჩაღებს გამოუდგა დასაჭერათ.

ჩელიაბინსკი. გუშინ, სადგურ მიასსზე თავდასხმის დროს დაჭრილთაგან გარდაიცვალა ფოსტის მოხელე და სადგურის უფროსი. ყაჩაღების მიერ გამოშვებული ორთქლმავალი მიწაში ჩაეფლა. მძარცველებმა დაამტვრიეს ტელეგრაფის აპარატი. მთელ მიდამოს ალყა შემოარტყეს.

სმოლენსკი. დაიჭირეს გლეხი დიმიტრიევი, რომელმაც პეტერბურგში გოროდოვოის მოკვლაში და აქციზის მოხელის გაძარცვაში მონაწილეობა მიიღო.

სურამი. გაუფრთხილებლობის გამო დაიწვა ეკლესია და სამრეკლო.

ოდესა. სახელმწიფო საბჭოს წევრ ერმოლოვის თავმჯდომარეობით მოხდა ვაჭართა წარმომადგენლების თათბირი. დაადგინეს გახსნან რუსეთ-იტალიის სავაჭრო პალატი. ცენტრალურ ორგანოთი პეტერბურგში და მოსკოვში და ოდესაში ავტონომიურ განყოფილებებით.

პეტერბურგი. დღეს, ელაგინის სასახლეში, მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარემ მიიღო ლიტერატორთა და მეცნიერთა ურთიერთ დამხმარე კასის დეპუტაცია—კუზმინ კარავაევი, გოროდოვსკი, და პოლუბოვსკი. კუზმინ-კარავაევმა დაწვრილებით გააცნო კასის ოპერაცია. მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარემ, მიიღო რა მხედველობაში კასის გაჭირვებული მდგომარეობა, შესაძლებლათ სცნო განაგრძოს მოქმედება, მხოლოდ ერთი აუცილებელი პირობით, რომ სექტემბერში

საზოგადო კრება გადასინჯავს წესდებას და გამორიცხავს 1903 წელს 8 ნოემბერს ნება დართულ 26 და 52 მუხლს და ყველა დადგენილებებს სპეციალურ კაპიტალის შესახებ, რამაც სხვა გზაზე დააყენა კასა, რომ ყველა სპეციალური კაპიტალები საპენსიო კაპიტალათ ჩაირიცხება და საჭირო შუამდგომლობას აღძრავენ მთავრობის წინაშე.

ხოლერა.

პეტერბურგი. დღე და ღამეში ხოლერით ავათ გახდა 23, მოკვდა 9, ავათ არის 285.

კიევი. ავათ გახდა ერთი.

მოგილევი. სხვადასხვა სოფლებში ავათ გახდა 6, მოკვდა 2.

მოსკოვი. ავათ გახდა ერთი.

იაროსლავლი. ავათ გახდა 15, მოკვდა 9, გუბერნიაში ავათ გახდა 23, მოკვდა ცამეტი.

საზღვარ-გარეთ.

ბერლინი. დღეს, „ცეპპელინ მესამეთი" ორჯერ გაფრინდა საქსონიის მეფე, მხლებლებითურთ. დილით ბერლინში, ორველ რაიტი, კრონპრინცის და მისი მეუღლის თანდასწრებით ორჯერ აფრინდა ჰაერში, მეორეჯერ მგზავრი აიყვანა თან.

მელილია. გენერალი მარინა მულეი ალი-შერიფში წავიდა მტერთან ზავის პირობებზე მოსალაპარაკებლათ, რომლებმაც მორჩილება განაცხადეს და იარაღის დაყრაზე დასთანხმდენ. რადგან ზავის პირობები ჯერ კიდევ უზრუნველ ყოფილი არ არის, გენერალი არ უშვებს მძევლებს. სუკელი ამბობს, რომ ახლოს მოსული მაროკოელთა რაზმები არტილერიამ გაფანტა.

ბრეშა. დაიწყო ჰაერში მფრინავთა გაჯიბრება, ტრიბუნალები ხალხით გაჭედილია. დაესწრო ბლერიოც. რომელიც ჯერ კიდევ კარგათ ვერ გამხდარა რეიმსში მიღებულ ჭრილობებისაგან. ხალხმა ოვაცია გაუმართა. ძლიერი ქარის გამო კალდერარა ძირს ჩამოვარდა, ის უვნებლათ გადარჩა.

ლონდონი. „ტაიმს"-ში დაბეჭდილია პირის მოკლე მოხსენება მისი ექსპედიციის შესახებ, რომელიც მან დეპეშით გამოგზავნა ბატლფორდიდან [illegible] 15 თებერვალს დასტოვა გემი „რუზველტი" და მარხილით გაემგზავრა ჩრდილოეთისაკენ. 2—11 მარტამდე ის შეაჩერა ზღვამ. 11 მარტს პირიმ გადაიარა 84 გრადუსი, 23 მარტს შევიდა ღია არხში, 27 მარტს გადაიარა 87 გრ. 29 მარტს ის შეაჩერა (?), 2 აპრილს გადაიარა 88 გრადუსი და 6 აპრილს მიაღწია ჩრდილოეთ პოლიუსს. 27 აპრილს ის დაბრუნდა გემ „რუზველტზე", 18 ივლისს დასტოვა შერიდანის კონცხი და 26 აგვისტოს კონცხი იორკი. ექსპედიციის ყველა მონაწილენი უვნებლათ მოვიდენ ინდოეთის ნავთსადგურ ლაბარადოროში, გარდა პროფესორ მარგენისა, რომელიც კონცხ კოლუმბის ახლო დაიხრჩო ზღვაში.

კოპენჰაგენი. უნივერსიტეტში დიდის ამბით გადასცეს კუკს კოპენჰაგენის უნივერსიტეტის დიპლომი „ონორის კაუზა". დაესწრო კრონპრინცი, პრინცესა მარია, საბერძნეთის პრინცი გიორგი, მეუღლითურთ, მინისტრი სვერვრუდი, ამერიკის ელჩი, პროფესორები და სტუდენტები. კუკმა გულწრფელი მადლობა გადაუხადა და სთხოვა ჯერ ნუ გამოიტანენ განაჩენს მისი მოგზაურობის შესახებ, სანამ ის არ დაამტკიცებს, რომ იყო ჩრდილოეთ პოლიუსზე, რისთვისაც ის მოიყვანს გრენლანდიიდან 2 ესკიმოსს, რომლებმაც მასთან ერთათ იმოგზაურეს.

სტოკჰოლმი. მუშაობის განახლება შეფერხებულია საორგანიზაციო კომიტეტსა და მწარმოებელთა შორის მოლაპარაკების გამო. სამხედრო ყარაულები შეამცირეს, პროვინციიდან გამოგზავნილი ჯარი უკან გაგზავნეს. წესიერება არ დარღვეულა. მოქალაქეთა მიერ მოწყობილი დაცვა გაუქმდა, მაგარ სასმელების გაყიდვას ნება დართეს.

უკანასკნელი ფოსტა

სპარსეთი.

ყოფილი შაჰის თხოვნა. 26 აგვისტოს რუსეთის საელჩოში ყოფილმა შახმა მიიწვია კონსტიტუციონალისტების ლიდერი ტაშ-ზადე, შეიყვანა თავის ოთახში, მიესალმა და სთხოვა დაეტოვებიათ ის სამშობლოში. ის თანახმა იყო წასულიყო მეჰნში, მეშედში და სხვა წმინდა ადგილებში და იქ ეცხოვრა მარტოთ მარტო, ოღონდ საყვარელ სამშობლოდან არ გაეძევებიათ. ყოფილი შახი ისე გულით სთხოვდა, რომ ტაშიზადე უხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდა [illegible] თბირზე საბოლოოთ გადასწყვიტეს გაძევებულ იქნას ყოფილი შახი. 27 აგვისტოს ღამით დამცველთა ძლიერი რაზმით გაგზავნიან ყაზვინიდან ენზელში და იქიდან გემით ბაქოში.

გზაში სასტიკ თვალ-ყურს ადევნებენ ყოფილ შახს და დამცველთა ძლიერი რაზმი ეახლება, რადგან ხმები გავრცელდა, რომ რეაქციონერებს უნდათ მოაწყონ შახის გაქცევაო.

შუამდგომლობა ზილლი-სალთანეს შესახებ. როგორც ამბობენ, ზილლი სალთანის შესახებ შუამდგომლობა აღძრა ინგლისის და რუსეთის საელჩოებმა. ზილლი-სალთანმა აღუთქვა ნაციონალისტებს 150,000 თუმანი. ეხლა ამასაც აღარ იძლევა თურმე.

მეჯლისის დეპუტატები. ქ. რეშტიდან თეირანის მეჯლისში არჩეულია სულ ექვსი კაცი, ამათგან ჯერ წავიდა ორი, დანარჩენები უსახსრობის გამო ჯერ ვერ წასულან.

სხვა ქალაქების დეპუტატებიც არ ჩქარობენ თეირანში მისვლას.

ენზელი-თეირანის გზა. „ნობელი"-ს ფირმას აზრათ აქვს გაიყვანოს ენზელი-თეირანის რკინის გზა. ამ დღეებში ფირმის გამგე ავტომობილით წავიდა თეირანში გზის დასათვალიერებლათ. საფრანგეთის და გერმანიის ფირმებს განზრახვა აქვთ იყიდონ სეპადარ-აზამის ტყე.

არჩევნები და სომხები. რეშტის სომხებმა ითხოვეს, რომ ერთი სომეხი დეპუტატის მაგიერ, სამის არჩევის ნება მიეცათ. საარჩევნო კომისიამ ეს თხოვნა არ შეიწყნარა, რის გამო სომხებმა არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი განაცხადეს. ასეთივე თხოვნა აღძრეს თეირანის სომხებმაც. კომისიამ განმარტა, რომ ასეთი თხოვნის დაკმაყოფილება შეუძლია მხოლოდ პარლამენტსო. ამის გამო თეირანის სომხებსაც განძრახვა აქვთ არც მათ მიიღონ არჩევნებში მონაწილეობა.

ოსმალეთი.

პატრიარქის გადადგომა. ადანაში მომხდარ პოგრომში მონაწილეობის მიღებისათვის სამხედრო სასამართლომ, სხვებთან ერთათ სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტა რამდენიმე სომეხსაც. სომხების პატრიარქმა ტაგრიანმა შუამდგომლობა აღძრა ხილმი-ფაშის წინაშე და სასჯელის შეცვლა სთხოვა. ხილმი-ფაშა შეპირდა. ახლა კი პატრიარქს გაუგია, რომ სულთანს სომხების შესახებ განაჩენზედაც მოუწერია ხელი. ამის გამო [illegible] სამსახურიდან გადადგა.

იომენის დაწყნარება. იომენის ვალი იტყობინება, რომ ოსმალეთის ჯართან შეტაკების შემდეგ, სადაც მრავალი აჯანყებულები დახოცეს, მთელმა ვილაეტმა მორჩილება განაცხადა და წესიერებაც აღდგენილ იქნაო.

რუსეთი.

ვიტეს მემუარები. გრაფი ვიტე ამ ჟამათ გაცხარებით მუშაობს თავის მემუარების შესადგენათ. მემუარები, გაზეთების სიტყვით, შეეხება არა მთელ მის სახელმწიფოებრივ მოღვაწეობას, არამედ უკანასკნელი წლებისას, როცა ის პრემიერათ იყო. ეს მემუარები შენახული იქნება საზღვარ-გარეთ და გამოქვეყნდება მხოლოდ მისი სიკვდილის შემდეგ. აქვე იქნება შენახული აგრეთვე ყველა საჭირო დოკუმენტები და წერილები, რომელიც კი მემუარებს შეეხება.

ცენზორის გაჩხრეკა. კიშინიოვში გაჩხრიკეს რუმინიის გამოცემათა ცენზორი. ცენზორი უკიდურესი მემარჯვენეა და მისმა გაჩხრეკამ დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია კიშინიოვის საზოგადოებაში.

ბურცევი რუსეთში მოდის. „სტოლ. მოლვა" იუწყება, რომ ბურცევი მალე რუსეთში მოვა. მას არავითარი საფრთხე არ მოელის, რადგან მისი პირადი ნახვა, სხვადასხვა ცნობების გამოსაკითხათ მოისურვა ერთმა უმაღლესმა თანამდებობის პირმაო. ნახვის შემდეგ ის დაუყოვნებლივ დაბრუნდება საზღვარ-გარეთ.

განხეთქილება კადეტთა პარტიაში. კადეტები, როგორც ვიცით, პეტერბურგში დუმის წევრათ კუტლერის კანდიდატურას აყენებენ. გაზეთებმა კუტლერის წინააღმდეგ დიდი განგაში ასტეხეს, უმთავრესათ იმიტომ, რომ კუტლერი გრაფ გუდოვიჩთან არის სამსახურში. გაზეთების კომპანიას შედეგათ მოყვა განხეთქილება თვით კადეტების კომიტეტში. კომიტეტის ნაწილმა „ს. მ." სიტყვით, მოითხოვა სხვა კანდიდატების წამოყენება, მეორე ნაწილი მილიუკოვის მეთაურობით კომპრომის დაადგა: დარჩეს ისევ კუტლერი, მარა სიტყვა ჩამოერთვას, თუ აირჩიეს, მაშინვე თავი დაანებოს გუდოვიჩთან სამსახურს. მიღებულ იქნა ეს წინადადება და ორ წევრს მიენდო თანახმათ ამ გადაწყვეტილებისა გამართონ მოლაპარაკება კუტლერთან.

ჭეშ. რუს. კავშირი და ოქტომბრისტები. ჭეშმარიტ რუსთა კავშირში ამ დღეებში რამდენიმე კრება მოხდა, სადაც ოქტომბრისტებიც იღებდენ მონაწილეობას. ხმები დადის, რომ ამ კრებებზე გადაწყდა მემარჯვენეებს და ოქტომბრისტებს შორის ბლოკი, ოქტომბრისტ დეპუტატის გასაყვანათ. მემარჯვენეებმა არჩევნებში მხარი უნდა დაუჭირონ ოქტომბრისტების კანდიდატ მილიუტინს, სამაგიეროთ, ოქტომბრისტები დაეხმარებიან მემარჯვენეებს გერცენშტეინის საქმის რუსეთში გადმოტანაზე.

გარინის მოლოდინში. ერთმა საინტენდანტო [illegible] რამდენიმე ათასი მანეთი მოიპარა და რევიზორს მოლოდინში [illegible] რევიზიის გათავებამდის შესანახათ. მიბარების დროს არავითარი ხელწერილი არ ჩამოურთმევია. რამდენიმე დღის შემდეგ ნაცნობმა ფულის დაბრუნებაზე უარი უთხრა.

საზღვარ-გარეთ.

პრემიერ-მინისტრის ცემა. სუფრაჟისტები (ინგლისში) დაუდარაჯდენ მინისტრპრემიერ ასკვიტს, თავს დაესხენ და ცემა დაუწყეს. ასკვიტს მინისტრი გლადსტონი მიეშველა და სუფრაჟისტკებს ბოქსით შეებრძოლა. ცოტა ხნის შემდეგ სუფრაჟისტკები გაიქცენ.

უცხოეთის ჯაშუშების წინააღმდეგ. დეპუტატმა ლაზიმ განაცხადა, რომ შეკითხვას შეიტანს მთავრობასთან იმის შესახებ, თუ რა ზომებს ღებულობს ის უცხოეთის ჯაშუშების მოქმედების შესახებ საფრანგეთში, სადაც ისინი ამ ბოლო დროს მეტათ გამრავლდენ.

რუს ექიმების წინადადება. ბუდაპეშტში მომხდარ ექიმთა ინტერნაციონალურ კონგრესზე, გაზეთების სიტყვით, რუს დელეგატ ექიმებს წინადადება შეუტანიათ, რომ კონგრესმა პროტესტი გამოაცხადოს სიკვდილის დასჯის წინააღმდეგ და დაადგინეს, რომ ექიმებმა უარი სთქვან სიკვდილით დასჯაზე დასწრებაზე. თუ რომ ექიმი არ დაემორჩილება კონგრესის დადგენილებას, წარდგენილი რეზოლიუციის ძალით, ირიცხება კორპორაციიდან.

გაფიცვა შვეციაში. როგორია შანსი მებრძოლთა მხარეების? რით დასრულდება გაფიცვა? ამ კითხვაზე „რუს. ვედ." კორესპონდენტი ასე უპასუხებს: „მაშინ, როცა შვეციის საზოგადოებების წარმომადგენელნი ათასგვარი პეტიციებით შეესიდენ მთავრობაზე ზე-გავლენის მოხდენას, სახალხო სახლში უკანასკნელი დღეების განმავლობაში შეუწყვეტელი სხდომები ჰქონდათ ყველა გაფიცულ მუშების ორგანიზაციებს, სადაც არკვევდენ ოთხი კვირის გაფიცვის შედეგს და იმუშავებდენ მისი გაგრძელების გეგმას.

გამოირკვა, რომ დღემდის არც ერთი შეკავშირებული მუშა არ აღმოჩენილა შტრეიკბრეხერათ, რომ ოთხი კვირის განმავლობაში გაფიცულებს ჩამოსცილდათ 25—26 ათასი შეუკავშირებელი მუშა.

* * *

ხან არწივის ფრთებს ვნატრულობ
და ხან წეროთ გუნდის ხლებას,
რადგან მაღლით უფრო შევძლებ
მთის მწვერვალის ტრფიალებას!
მას კი რა სჯობს საალერსოთ
უშწიკვლოს და უბორკილოს,
იმასავით სხვა ვინ შესძლებს
ცელქ ოცნებას უძმობილოს!
მზის პირველი სხივის სატრფო
მეც ჩამიკრავს ტურფა მკერდში
და ვიხილავ ერთხელ მაინც
დაუძლეველს ჩემთან გვერდში!
შეუდარო მის მშვენებას
არ მოვწყვეტავ აროდეს თვალს,
გაძარცული მის წიაღში
ძებნას უწყებ ჩემს მომავალს!
და როცა მზე ლაჟვარდ ცაზე
მედიდურათ იწყებს ცურვას,
მას არწივი გამოჰყვება—
მოუმატებს ფრთების წურვას;
როცა ნაძვის ტურფა მწვერვალს
მოეხვევა გრილი სიო,
შესჩურჩულებს: „შენს მშვენებას
მეც უძლვენი ხალისიო;"
როცა ჯიხვი კლდის წვერიდან
გადაჰხედავს მინდორ ველათ,
ალერსს უწყებს მკერდით ნიავს
შიმომქროლავს უდარდელად,
მაშინ სატრფოს მეცა ვჰოებ,
დღეს დაკარგულ ჩემს ღვთაებას,
ნაძვის რხევა ნიავის ხმით
მამცნობს იმის უკვდავებას!..

რ. ლეჩხუმელი

უსათაურო

(გაგრძელება).

— ერთი მითხარი, რამდენი ვინმე გიყვარდა შენ შენს სიცოცხლეში? შენ ყოველთვის შეყვარებული ხარ...

— არაოდეს არავინ არ მიყვარდა, არაოდეს! გულ და გულ ვაცხადებ პროტესტს და თან მიკვირს, ნუ თუ მართლა ვიყავი ოდესმე გატაცებული ვინმეთი, ნუ თუ მართლა მომწონდა ოდესმე ვინმე?.. სამწუხაროთ ვრწმუნდები, რომ ეს ცოდვა მაწევს კისერზე, სამწუხაროთ მართალია ეს—თითქმის ყოველთვის მომწონდა ვიღაცა. და ეხლა ვგრძნობ, რამდენათ ცუდია ეს, რამდენათ, რამდენათ... ვერ ვარკვევ თუ რას ვგრძნობ, მხოლოდ ვიცი, რომ დიდი ცოდვა მაქვს ჩადენილი, დიდი დანაშაული იმის წინაშე, რომელსაც დღეს გავეცანი და მიდგება თვალწინ მისი სახე. პირველათ მაგონდება, რომ იმას ქვია ლიზა. ლიზა არ მომწონს მე სახელათ. რაიმე სხვა სახელი უნდა გამოვიგონო მისთვის. ვიხსენებ სახელებს და ვჩერდები შემდეგზე: ხვარამზე! ხვარამზე კარგი სახელია და ამასთან, ამ სახელს ძვირათ შეხვდები ეხლა. მაშ აგრე, მას ქვია ლიზა კი არა, ხვარამზე. ის ტანადია, საშუალოზე ცოტათი მაღალი ახალგაზდა, ჯანმრთელი და მხიარული. სუფთათ, ღარიბულათ, მაგრამ კოხტათ არის ჩაცმული. შუბლი მაღალი აქვს, ჭკვიანური შავგრემანია და შავგრემან სახეზე, შავ წარბს ქვეშ მიუწდომელი ეშხით დაცურავობენ მისი ფართო თვალები. თმა სქელი აქვს, მაგრამ არ ვიცი გრძელია თუ არა. დადის ჩქარი ნაბიჯით, მაგრამ ლაპარაკობს ნელა, სულდათქმით, ხშირათ ხუმრობს. ის კახელია. მან ყველაფერი მიამბო. და მე მაგონდება მისი ხმა, არაჩვეულებრივი, თითქოს მომღერალი და ნელი. მაგონდება, რომ როცა იმან ლაპარაკი დაიწყო, მე, არ ვიცი რათ, გამახსენდა კახეთის მინდორ-ველი და ამ მინდორველში გაწოლილი მდინარე ალაზანი. გამახსენდა ეს და გამეხარდა, რომ ის კახელია და არა იმერელი, არა გურული. რა იყო აქ სასიხარულო, რით ჯობია კახელი გურულს, ან იმერელს, ეს მე არ ვიცი, არ ვიცი რათ გამიხარდა ეს გარემოება... აი როგორია ის, ხვარამზე. ხვალვე გადავარქმევ მას სახელს, აუცილებლათ გადავარქმევ... ოდნავათაც არ შემდის იჭვი იმაში, რომ მე ის არ დამეთანხმება. აკი დღესვე, პირველ შეხვედრიდან ჩვენ ისე დავუმეგობრდით თითქოს ერთმანეთს, რომ დაბადებიდან თან შეზდილს დავემგზავსენით. დღესვე გადავწყვიტეთ ხვალ დილით მთელი კომპანია, თუ წვიმა არ იქნება, წავიდეთ მთის წვერში და იქ ვისადილოთ, დილილიდან წავიდეთ. მე მარტო დავდივარ. ამხანაგი თან არ დამყვება, მას გაკვეთილები აქვს და მხოლოდ შუადღისას ითავისუფლებს თავს, როცა ყველანი ისვენებს. დილა საღამოს კი ის გაკვეთილებშია გართული.

და აი, დილით ადრე ჩვენ მთელი გროვა შევუდექით აღმართს. გზაში გავიფანტენით, ორი, სამ-სამი ჯგუფებათ მივდივარ. ვიღაც მღერის, ვიღაცა იცინის გულ და გულ. მე და ხვარამზე ერთათ მივდივართ. ჩვენ წავედით სულ მაღლა, შორს მწვერვალზე და მწვანეზე დავსხედით.

გზაში მე ვუთხარი მას:

— თქვენ სახელი უნდა გამოიცვალოთ.

— რათა? მეკითხება ის.

— რათა და აბა რა სახელია ლიზა?

— არ მოგწონთ? რა გსურს მე მქვიოდეს? მეკითხება ის და იცინის.

— ჩემი აზრით ხვარამზე კარგი სახელია.

— ხვარამზე! ხვარამზე! პირველათ მესმის ასეთი სახელი

— არ მოგწონთ!

— დიე, წავიდეს თქვენ სიტყვაზე და მქვიოდეს მე მხევალსა უფლისა ხვარამზე. შიმტაცი სურათი იშლებოდა თვალ წინ იქიდან, სადაც ჩვენ დავსხედით. დაბლობში, მთის ძირას მიიკლაკნება მტკვარი, მტკვრის გაღმა მიწოლილია ერთ ხანს ტიტველი სერი, რომლის შემდეგ იწყება ტყე... აქეთ კიდევ ამწვანებული მინდვრები და ყველა ეს, გგონია სუნთქავს, მკერდი აუდის. ხანდახან კი სადღაც შორს გამოჩნდება პატარა, შავი კვამლი, რომელიც თანდათან იზრდება, ჩნდება მატარებელი, მოგოგავს ის მინდორში და შემდეგ იმალება ისევ. დავსხედით ჩვენ აქ მწვანეზე და დავდუმდით, ისე, როგორც ნამდვილი შეყვარებულები. დაბოლოს ვარღვევ სიჩუმეს მე.

— ხვარამზე, გინახივართ ოდესმე?

— არა... მგონია არა.

— აბა, კარგათ დაფიქრდით, მოიგონეთ, იქნება გინახივართ.

— ღმერთმანი არა, არაოდეს...

— აბა მოიგონეთ! მე ვუცქერი მას თვალებში, რომლებშიც უცებ ინთება დამცინავი ცეცხლი და ის კისკისებს.

— რას იცინი?

— ერთი მითხარით, რა დამავიწყებდა თქვენს სახეს, რომ სადმე მენახეთ... ეს ყოვლათ შეუძლებელია, თქვენი დავიწყება!.. და ისევ იცინის.

— ვითომ ასეთი ლამაზი ვარ განა? ვხუმრობ მე.

— Ай рожа, ай страшная рожа! ხარხარებს და გზაში მოწყვეტილ რაღაც ყვავილს მაყრის სახეზე.

— თქვენ იცინით და მე კი, დარწმუნებული ვარ, რომ ოდესმე ჩვენ კარგი მეგობრები ვიყავით.

— სად? როდის?

— ამ ასი ათასი წლის წინეთ... არ მახსოვს კარგათ სად... მაშინ, როცა ვცხოვრობდით ამას გარდა კიდევ... აბა რა ვიცი როდის... მე მხოლოდ ასე მგონია და... მე დარწმუნებული ვარ ამაში.

— ეს მისტიციზმია და ზღაპარი! მეუბნება ის სერიოზულათ და დგება ფეხზე. ხვარამზემ ამოიღო ცხვირსახოცი, გადადგა წინ რამდენიმე ნაბიჯი და თანამგზავრებს დაუწყო ცხვირსახოცით ხელის ქნევა. პატარა ხანს შერმე ჯგუფათ შევერთდით და მწვანეზე საუზმე გავშალეთ. უბრალო იყო ის: პური, ყველი და ყურძენი, მაგრამ გემრიელი, მეტის მეტი გემრიელი.

—

...დილით ადრე მივდივარ იქ, სადაც ხვარამზე ბინადრობს. ჩავალ თუ არა ეზოში, აუცილებლათ შემხვდება ხოლმე ხვარამზეს მეზობლის ექვსი თუ ხუთი წლის ბავშვი, რომელიც სალამის მაგიერ მიჩვენებს ენას და როცა მე მწყრომიარე სახეს მივიღებ, მირბის, მიმალება სახლის უკან. მე კი ვიცინი, ავდივარ სახლის აივანზე, ვაკაკუნებ ჯოხით ფანჯარაზე და როცა ხვარამზე გამომეხმაურება, ნელი ხმით ვიწყებ სიმღერას:

Я пришелъ къ тебѣ съ привѣтомъ,
Разсказать, какъ солнце встало...

ის, ახალ პირდაბანილი, გაწითლებული იღებს კარს, ვესალმებით ერთმანეთს, საჩქაროთ ვსაუზმობთ, მივდივართ სასეირნოთ, თუ რა თქმა უნდა, წვიმა არ არის. გზაში ვყიდულობთ რამდენიმე გირვანქა ყურძენს და ხშირათ ხდება, რომ დილიდან საღამომდე ამ ყურძნით ვცხოვრობთ. ამნაირათ, ჩვენ შემოვიარეთ ს—მის გარშემო, არაფერი არ გვიტოვებია დაუთვალიერებელი, თუმცა, გარდა დიდებული ბუნებისა, არაფერი ღირს-შესანიშნავი ისტორიული თუ სხ. აქ არ არის, გარდა ს—მის ციხის ნანგრევისა. ვინ იცის რაზე არ ვლაპარაკობდით ამ დროს, რას არ ვიგონებდით, რა კითხვებს არ ვძრავდით.

ის სოციალ-დემოკრატკაა. პარტიის წევრია და ცოტაოდენ დახმარებას უწევს მას. მართალია, ჯერ-ჯერობით ბევრით ვერაფრით ეხმარება მას, მაგრამ გამოიცდება, გაეცნობა საქმეს, წაიკითხავს კიდევ ბევრს,—ჯერ მან ბევრი არაფერი იცის—და ჩქარა უფრო მეტ სამსახურს გაუწევს მუშათა საქმეს. ამაში ის ღრმათ არის დარწმუნებული და ძალიანაც უხარია, რომ ეს ასეა. დასძლევს ის დაბრკოლებას, მოემზადება—ეს ყველაფერი ადვილია და ამიტომაც ის

ბი. ასე რომ, მეხუთე კვირა იწყება გაფიცულების 250,000 რიცხვით; ეს ციფრი განსხვავდება ოფიციალური ციფრიდან მხოლოთ 5,000-ით. მეხუთე კვირაში მოსალოდნელია კიდევ 25,000 შეუკავშირებელი მუშების ჩამოშორება. დანარჩენი 50,000 უკვე ჩაეწერენ ორგანიზაციებში და კიდევ ბევრი ეწერება. ასე რომ, გაფიცვის მეექვსე კვირა დაიწყება გაფიცულთა 225—230000 არა ნაკლები რიცხვით.

მაგრამ შეკავშირებულმა მასსამ გამოიტანა დირექტივები განაგრძონ შტრეიკი, საიმედო ზავის ჩამოგდებამდე, რომ შტრეიკი ყველგან მშვიდობიანათ მიდის არავის საბუთს არ აძლევს ჯარის ჩარევისას. ჯარის ჩარევა მით უფრო დაუჯერებელია, რომ ერთი მხრით ლანდსეკრეტარიატს უხვი დახმარება მოსდის ჯარებისაგან, გაფიცულ ამხანაგების დასახმარებლათ. სულ ბრძოლის გასაგრძობათ 1—1-ნახევარი მილიონი ფრანკი აქვთ, რომელიც საზღვარ გარეთიდან გამოუგზავნეს და ურომლისოთ შტრეიკი სამ კვირასაც კი ვერ გასტანდა.

ამ გვარათ, ბრძოლა მწვავე ხასიათს ღებულობს, აგერ რამდენი დღეა ლანდსეკრეტარიატის კასა კერძო პირებს და ორგანიზაციებს დახმარებას ურიგებს. კერძო პირებს კვიტანციებს აძლევენ წაიღონ მაღაზიებიდან სანოვაგე, პროფესიონალურ კავშირების კასებს კი ფულებს თავიანთ წევრთა შორის გასანაწილებლათ. თითო კვირაში კასა აძლევს მუშის ოჯახს 10—12 კრონს, კავშირებს 12—20 ათასს. ამგვარათ, შიმშილის შიში აღარ არის. ლანდ-სეკრეტარიატში მუშათა დეპუტატების სხდომის დროს ფანჯარასთან ნელა და მედიდურათ მიდიოდა შავი ლენტი „ხალხის შავი არმიისა“, როგორც ისინი კონსერვატიულმა გაზეთებმა მონათლეს. ისინი წყნარათ და პატიოსნათ მიდიოდენ დახმარების მისაღებათ. ამ ნელ სიარულში აშკარათ გამოსჭვიოდა სიმწუხარე, მაგრამ ამავე დროს აშკარათ სჩანდა დიდი დისციპლინა, დიდი რწმენა და მოტანილ მსხვერპლის საჭიროება.

ჩვენ ორივე ბანაკის წარმომადგენლებთან შეკითხვისაგან გამოვარკვიეთ შემდეგი: 1) თუ შტრეიკი კიდევ ორ კვირას გაგრძელდა, „შვედელ დამქირავებელთა კავშირი“ იძულებული იქნება დანებდეს, რადგან შემოდგომაზე შვეციის ფაბრიკა-ზავოდებს საჩქარო ზაკაზები უნდა მოუვიდეთ და „კავშირის“ ზარალი კი უკვე ძლიერ დიდია; 2) შტრეიკი გაგრძელდება კიდევ 2—3 კვირას; 3) მუშათა ორგანიზაციები მზათ არიან მშვიდობიანი გზით გამართონ მოლაპარაკება. „კავშირი“ კი მეორეხელ უთუოთ გაბედავს საზოგადო ლოკაუტით თამაშის გამართვა დაგვ ეთანხმება გადაჭრით იცნას de fure Zandsorqanisationen; 4) მოლაპარაკება გაიმართება „კავშირსა“ და „ლანდსეკრეტარიატს“ შორის; 5) მუშათა ორგანიზაციები დაუთმობენ შემდეგ დარგებში: ცელულოიდის წარმოებაში, ტანისამოსის დამმზადებელ სახელოსნოებში და სახერხავებში, მარა ეს დათმობა იქნება საშუალო არითმეტიკული მოთხოვნა პროფესიონალურ კავშირებისა და დამქირავებელთა...

ამნაირათ, შვეციის „შრომის“ გრანდიოზული ბრძოლა პრინციპიალურათ გათავებულათ უნდა ჩაითვალოს. ორივე მხარემ ისეთი ზარალი განიცადა, რომ ამგვარი კონფლიქტის განმეორება შვეციაში დიდხანს არ იქნება შესაძლებელი.

მუშათა პროფესიონალური ორგანიზაციები გერმანიაში

1908 წლის გერმანიაში გამეფებულმა კრიზისებმა ძლიერი გავლენა იქონიეს მუშათა პროფესიონალურ ორგანიზაციებზე. რეიხსტაგის დეპუტატ ლეგიენის მიერ გამოქვეყნებული ცნობები პროფესიონალური ორგანიზაციების მდგომარეობის შესახებ აშკარათ ამტკიცებენ თუ 1908 წლის კრიზისმა როგორ შეამცირა პროფესიონალურ ორგანიზაციათა რიცხვი. როგორც ვიცით, გერმანიის პროფესიონალური ორგანიზაცია სამი უმთავრესი სახის არის: „თავისუფალი“ პროფესიონალური კავშირები, ჰირშ დუნკეროვსკის კავშირები, თავისუფალ მოაზრეთა პარტიის პოლიტიკის მიმდევარნი და ქრისტიანთა პროფესიონალური კავშირები.

ყველაზე ძლიერი ორგანიზაცია არის „თავისუფალი“ (ან, როგორც მას ეძახიან ს.-დემოკრატიული) პროფესიონალური კავშირები. უკანასკნელ ათი წლის განმავლობაში ამ კავშირების ზრდა-განვითარება განცვიფრებაში მოიყვანს ადამიანს. ათი წლის წინათ 1898 წელს თავისუფალი კავშირებს 493,742 წევრი ჰყავდა, ხოლო 1908 წელს 1,831,731. 1904 წელს კავშირში ირიცხებოდა 1,052,108 წევრი, 1905 წელს 1,344,803; 1906 წ. 1,689,709; 1907 წელს 1,856,506; 1908 წელს 1,831,731. ცალკე პროფესიონალურ კავშირებში აღსანიშნავია ლითონის მუშათა კავშირი, რომელსაც 1908 წ. 360,099 წევრი ჰყავდა და რომელიც მთელ ქვეყანაზე ყველაზე დიდი კავშირია; ქვის მუშათა კავშირი 146,337 წევრი. მქსოველ მუშათა კავშირი 116,403 წევრი; მთა-მადნების მუშათა კავშირი 112,192 წევრი და სხვ. აღსანიშნავია აგრეთვე მუშა-ქალთა პროფესიონალური კავშირების ზრდა-განვითარება. 1908 წელს „თავისუფალ“ კავშირებში ირიცხებოდა 138,443 მუშა ქალი. აშკარა იქნება, თუ როგორ სისწრაფით იზრდება მუშა ქალთა კავშირები, რაც წარმოვიდგენთ, რომ 1898 წელს მათ კავშირში ირიცხებოდა მხოლოდ 13,481 წევრი. ყველაზე მეტი წევრი ჰყავს საქსოვ ქარხნებიდან. ამ ქარხნის მუშა ქალთაგან 1908 წ. წევრათ ირიცხებოდა 42,655; შემდეგ ლითონის მუშა ქალთა კავშირი, სადაც ირიცხება 15,167.

წევრთა რიცხვის ზრდასთან ერთად იზრდებოდა შემოსავალ-გასავლის რაოდენობა გერმანიის კავშირებში. 1898 წ. კავშირის კასაში შემოვიდა 5,508,667 მარკა; 1908 წ. 48,544,396 მარკა. გასავალი 1898 წ. 4,279,726 მარკა, ხოლო 1908 წელს 42,657,516; 1908 წელს სულ შემოვიდა 40,839,791. ცალკე ხარჯებში აღსანიშნავია 1908 წ. სტზაო 1,184,353 მარკა; უმუშევართა დახმარება 8,134,388 მარკა. დახმარება ავათმყოფებს 8,473,853 მარკა; გაფიცვებმა და ლოკაუტებმა ბევრი ხარჯები გამოიწვიეს 4,750,347 მარკა. აგიტაციისა და პროფესიონალურ პრესისათვის დაიხარჯა 4,551,756 მარკა.

ამ ციფრებიდან ჩვენ აშკარათ დავინახეთ თუ რა ძალას წარმოადგენენ გერმანიის პროფესიონალური კავშირები.

ჰირშ-დუნკეროვსკის და ქრისტიანთა პროფესიონალური კავშირები ვერ არიან ასე კარგათ დაყენებულნი. მაგ. ჰირშ-დუნკეროვსკის კავშირებში 1908 წელს ირიცხებოდა 105,633 წევრი, მათი შემოსავალი უდრიდა 2,694,893 მარკა; გასავალი 2,350,727 მარკა. ქრისტიანთა პროფესიონალურ კავშირებში 1908 წელს ირიცხებოდა 264,519 წევრი. შემოსავალი 4,394,745 მარკა. გასავალი 3,556,224. ამასთანავე, თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ გერმანიაში არსებობენ კიდევ „დამოუკიდებელი“ ქრისტიანული პროფ. კავშირები (80, 437 წევრი) და ადგილობრივი დამოუკიდებელი მუშათა კავშირები (100,081 წევრი) სულ მთელ გერმანიაში პროფესიონალურათ შეკავშირებულ მუშათა რიცხვი უდრის 2,382,401. აქედან აშკარაა, რომ საერთაშორისო პროფესიონალურ მოძრაობაში გერმანიას პირველი ადგილი უჭირავს.

ჩვენი გაზეთის მკითხველთა საყურადღებოთ

„მომავალის“ კანტორა უკვე შეუთანხმდა ამიერ-კავკასიის რკინის გზების სადგურთა წიგნის შკაფების აგენტს, რომ ჩვენი გაზეთი პირველ ნომრიდანვე იგზავნება გასასყიდათ რკინის გზის სადგურების ყველა შკაფებში.

ახალი ამბები

† **ა. ს. მატინოვი.** 5 სექტემბერს (ახალი სტილით) პარიზში, როგორც ქალაქის თვითმართველობას ატყობინებენ, გარდაცვლილა თფილისის ყოფილი ქალაქის თავი ა. ს. მატინოვი. განსვენებულმა მთელი თავისი ქონება, გარდა 10,000 მანეთისა დაუტოვა ქალაქს სხვადასხვა განმანათლებელ და საქველმოქმედო საქმეებისათვის. მის მიერ დატოვებული კაპიტალი შეიცავს 6 პაის ძმათა ფითოევის სავაჭრო სახლისა, თითოეული 12,000 მ. თფილისის საურთიერთო ნდობის საზოგადოების საწევრო გადასახადს 6,000 მ. 30 პაის მირზოევისა და ამხ. სავაჭრო სახლისას, 500 მ. თითოეული და სხ. ქალაქის გამგეობამ გადაწყვიტა თანაგრძნობა გამოუცხადოს განსვენებულის დას და აცნობოს რუსეთის ელჩს პარიზში მიიღოს ზომები განსვენებულის ქონების დასაცველათ.

✦ **თათბირი ერობის შესახებ.** 27 აგვისტოს მოხდა პირველი სექციის კრება. ა. არღუთინსკიმ, ა. ვ. მდივანმა და სხ. მოითხოვეს ამავე სექციის წინანდელი დადგენილების გადასინჯვა. ეს დადგენილება შეეხება მთელი გუბერნიის 28 უბნათ დაყოფვას, რომელიც გასულმა კრებამ მიიღო. კრების ერთი ნაწილი ითხოვდა ხსენებული დადგენილების ხელმეორეთ გადასინჯვას, ვინაიდან იმ კრებას ზოგიერთი ჩვენგანი არ დასწრებიაო. ხანმოკლე კამათის შემდეგ კრებამ მიიღო მათი განცხადება. პირველათ მოხსენება გააკეთა ა. არღუთინსკიმ. მან ის აზრი გამოსთქვა, რომ სამაზრო ერობის დატოვება აუცილებელი საჭიროაო. მოითხოვა ერობის დებულებებში განსაკუთრებული მუხლის შეტანა, რომლის ძალითაც სამაზრო ერობას უფლება ეძლევა გაანაწილოს მაზრა წვრილ-წვრილ ერთეულებათ, განსაზღვროს მათი საზღვრები და სხ. ილაპარაკეს ამასთანავე სხვებმაც, მარა, რადგან დრო არ იყო, კრება დაიხურა და არავითარი დადგენილება არ გამოუტანიათ. შემდეგი კრება მოხდება 3 სექტემბერს, რომელზედაც განაგრძობენ კამათს ამავე კითხვაზე.

✦ **შეპყრობა.** თფილისის მაძებარმა პოლიციამ ცნობა მიიღო, რომ მოგილინის შესახვევში კუტელაძის სახლში № 9 ცხოვრობს ვიღაც კატორღიდან გამოქცეული, რომელსაც ოსმალეთის მთავრობის სასამართლომ რაღაც დანაშაულობისათვის სამუდამო კატორღა მიუსაჯა, 6 წელი კატორღაში დაჰყო, ხოლო 1907 წ. გამოიქცა იქიდან და რუსეთში იმალებოდა. 1907 წ. მან კაცი მოკლა ბაქოში, რისთვისაც რუსეთის სასამართლომ კატორღა მიუსაჯა. რამდენიმე თვის შემდეგ ის გააქცა ბაქოს ციხიდან, შეადგინა ბრბო და წავიდა სპარსეთში, სადაც აქტიურ მონაწილეობას იღებდა სპარსეთის რევოლიუციაში. რევოლიუციის გათავებისას კი, ის ისევ დაბრუნდა რუსეთში და ყარსის ოლქის სოფ. ლეანაში ქალი შეირთო. ამა წლის 24 ივლისს ჩამოვიდა თფილისში და მას შემდეგ ცხოვრებდა სხვისი პასპორტით. მაძებარი პოლიციის მოხელეები 27 აგვისტოს გაეშურენ დანიშნულ ადგილას, შემოარტყეს ყოველ-მხრივ ალყა სახლს და დააპატიმრეს ის. მან განაცხადა, რომ ოსმალეთის მთავრობის მიერ მისჯილი ქონდა კატორღა, საიდანაც გამოიქცა, იღებდა მონაწილეობას სპარსეთის რევოლიუციაში, ხოლო დანარჩენ ბრალდებებზე პირველათ უარი თქვა, ხოლო როცა უთხრეს, რომ მას გაგზავნიან ბაქოში და ყველაფერი გამოირკვევაო, გამოტყდა დანარჩენ დანაშაულობებშიაც. ის სომეხია, 38 წლისა. ნამდვილი სახელი და გვარის თქმაზე კატეგორიული უარი განაცხადა.

✦ **რედაქტორის დაპატიმრება.** „გუბერნიის დღესასწაულიდან“ დაბრუნების შემდეგ დააპატიმრეს და საპატიმრო სახლში ჩასვეს გაზ. „ზაკავკაზიეს“ რედაქტორი თავ. გ. ამირეჯიბი. მას გადაწყვეტილი აქვს 1 თვით დაპატიმრება 5 ივლისს სათ.-აზნაურო ბალში მომხდარ ინციდენტში მონაწილეობის მიღებისათვის“. (თფ. ფურც.“).

მხიარულია. კარგია, მიმტაცია სიცოცხლე და ამიტომ ის მხიარულია. მან არ იცის ჯერ რას ქვია მოწყენა, სევდა. ამდენი საქმეა, ამდენი მუშაა საჭირო და მას კი იმედი აქვს, რომ იშრომებს, მაშასადამე ის მხიარულია.. მას უყვარს სიმღერა და ხშირათ მღერის, როცა ჩვენ ჩამოვისვენებთ სადმე. მღერის უმეტეს ნაწილათ კახურ სიმღერებს, გულის სიღრმემდი ჩამწვდენს, სევდიანსა და თან მძლავრ სიმღერებს—და ყოველთვის როცა ის მღერის, მე ისევ მიდგება თვალ წინ კახეთის მინდორ-ველი და ამ ველში გაწოლილი, ნელი, მაგრამ გაუჩერებელი ალაზანი. და მიხარია, რომ კახელია.

ყველა პოეტებს, მას ურჩევნია ილია და ვაჟა-ფშაველა, ილიას ლექსებში მისი „ტყემ მოისხა ფოთოლი“, ხოლო ვაჟას ლექსებში ცნობილი: „ისევ შენ, ისევ ქალო“.. კითხულობს ლამაზათ, გრძნობიერათ, გარკვევით, ანუ როგორც თვითონ ამბობს, დაცინვით: съ чувствомъ, толкомъ и разстановкой.

ჩვენ გარეშემო უკვე დარწმუნდენ, რომ მე და ხვარამზე შეყვარებული ვართ. ბევრს ებრალება ის, საცოდავი ხვარამზე. ჭკვიანი გოგო ეგონათ და შეხედეთ სად წაიკრა ფეხი!.. დაიჯერებენ თუ არა ნეტავი ისინი, თუ მე ვეტყვი, რომ ერთხელ რა არის, ერთხელაც ერთი სიტყვა არ გვითქვამს ჩვენ ერთმანეთისთვის სიყვარულის შესახებ. არას დროს, არა. თუმცა ტყუილი არ არის ის, რომ ჩვენ გვიყვარს ერთმანეთი, მაგრამ თუ გვიყვარს რა საჭიროა თქმა, როცა უენოთ უფრო გარკვევით და უფრო ზუსტათ ეტყვის გული გულს ყველაფერს. სიყვარულის გამოცხადება—ეს ძველი ჩვეულებაა. ის ზედ მეტია იმათთვის ვისაც მართლა უყვართ ერთმანეთი.

ასე გაიარა ზაფხულმა.

.. შემოდგომას თფ—სში შევხვდით მე და ის. დაბინავდა მამა დავითის აღმართზე საკმაოთ კარგ ოთახში. მეც ამ აღმართზე ვცხოვრობ, მაგრამ უფრო შორს, „უფრო ღმერთისკენ“ როგორც ხვარამზე ამბობს, ვიწრო და ღარიბ ოთახში. ხვარამზეს გაკვეთილებიც აქვს და ასწავლის კიდევ სკოლაში, მუშაობს აგრეთვე ცოტას პარტიაში. მე კი ერთიან პარტიულ საქმეებში ვარ გართული. დილიდან საღამომდი ვუვლავ ქალაქის ქუჩებს, ერთი ბინძური ოთახიდან გადავდივარ მეორეში და თუთუნის კვამლითა და ნოტიოთ გაჟღენთილ მუშების ოთახებში ვუამბობ მათ მომავალ მზიან დღეებზე, მათ ისტორიულ დანიშნულებაზე, იმათთან ერთად ვაწესრიგებ წარმოებას, ვსპობ შიმშილსა და დაჩაგვრას, ვსწმენდ ქვეყნიერებას ყოველნაირი პარაზიტებისაგან და ბედნიერების სამეფოში ვიძახი „ურას“.

და როცა ძლიერ დავიღლები, როცა ისე დავიღლები, რომ შევნატრი იმათ, ვინც სატუსაღოებში სხედან და ისვენებენ, როცა ასე დავიღლები, მე უცებ მიდგება თვალ-წინ ხვარამზე, მისი ეშხიანი თვალებით შავგრემან სახეზე, მისი ღიმილით, მისი მიხვრა-მოხვრით, მისი სიმღერითა და სიხარულით, მიდგება თვალ-წინ ეს ძვირფასი ადამიანი და მავიწყდება ყველაფერი, დაღალვაც, თუთუნის კვამლიც, დაუმსახურებელი საყვედური, უმადურება და ხშირათ უნდობლობაც, მავიწყდება ყველა ეს და ისევ განვაგრძობ შრომას, საყვარელსა და მიმტაც შრომას, რომელიც არღვევს რა დღევანდელ უმზგავს დამოკიდებულებას, იქავე აშენებს უკეთეს, ულამაზესს და უფრო სამართლიან შენობას.

ხანდახან მე დავდივარ მასთან სტუმრათ და, ცოდვა გამოტეხილი სჯობია, მწყენს, როცა იქ ვიმე სხვას ვხედავ კიდევ სტუმრათ. პარტიულ კრებებზე ძვირათ თუ გადავეყრები მას სადმე და ისიც ორიოდე სიტყვის თქმასაც ვერ ვასწრებთ და ამას გარდა აი კიდევ რა უნდა ვთქვა: უმეტეს შემთხვევაში მე განგებ ვცდილობ არ გადავეყარო მას. მე მიყვარს ღამით გავჩერდე მის ფანჯრის ქვეშ ქუჩაზე, დავაკვირდე ფანჯარაზე მონათებულ სანთლის შუქს და ვიოცნებო. ხშირათ ხდება, რომ ამ დროს წვიტი და ცივი შემოდგომის წვიმა სცემს სახეზე, მიძვრება კისერში და მჩქმეტს ტანზე. მე კი ისევ ვდგევარ ქვაფენილზე ხვარამზეს ფანჯრის ქვეშ და გული მევსება ტკბილი გრძნობით... ეხლა რომ იქ ვიყო, მის ოთახში გადავუწევ იმას კისერს და უთვალავჯერ ჩავკოცნი... მე ვიცი, რომ თუ შევედი ეხლა იქ, ვერაფერი დამამაგრებს და ვცდილობ არ შევიდე... ჯერ კიდევ მოვიცადი, ასე ჯობია.. და გული ივსება ტკბილი გრძნობით, ალერსითა და სიყვარულით.

— რას ფიქრობ, რას აკეთებ ეხლა ჩემო ხვარამზე, ჩემო საყვარელო?.. გაგონდები?.. და დგება თვალ-წინ დიდი, დიდი ხნის წარსული... არა, არ არის ზღაპარი ჩემო ხვარამზე ის, რომ ჩვენ ოდესმე ამას გარდა ვცხოვრობეით ქვეყნათ, ეს რეალური ფაქტია. აბა მოიგონე!.. განა მე არ ვიყავი იერუსალიმში რომ ქებათა ქებას ვუგალობდი სულამითას? და სულამითა კი იყავი შენ, ხვარამზე ჩემო. ის, სულამითა იყო ხვარამზე, დიახ! ისეთივე შავგრემანი, როგორც ხვარამზე, ისეთივე შავ-თვალა, როგორც ხვარამზე... ეს მე ვეძახდი მას, სულამითას, რომელსაც ეხლა ხვარამზე ქვიან: „აღზდექ, მოვედ მახლობელო ჩემო, კეთილო ჩემო, მტრედო ჩემო, რამეთუ აჰა ზამთარი წარვიდა, წვიმა წარხთა, ყვავილნი გამოჩნდეს ქვეყანასა ზედა, ჟამი სხლვისა მოიწია, ხმა გვრიტისა ისმის ქვეყანას შინა ჩვენსა, ვენახმან მწიფებულმან მოსცა სუნნელება მისი, აღზდექ მოვედ მახლობელო ჩემო, კეთილო ჩემო, მტრედო ჩემო, მიჩვენე მე პირი შენი და მასმინე ხმა შენი“... ეს მე ვეძახდი ასე სულამითას, რომელიც ეხლა ხვარამზეა... დიახ, არ არის ზღაპარი ხვარამზე ჩემო, რომ მე და შენ ვცოცხლობდით ამ ქვეყნათ ამას გარდა კიდევ, ამაში მე ღრმათ ვარ დარწმუნებული.

წვიმა ისევ მისველებს სახეს, ისევ მიძვრება სულში და მჩქმეტს ტანზე და მე კი მგონია, რომ ვდგევარ ხვარამზეს კარებთან და ვემუდარები მას: „განმიღე კარი მე დაო ჩემო, მახლობელო ჩემო, მტრედო ჩემო, რამეთუ თავი ჩემი აღმევსო ცვრითა და თმანი ჩემნი წვეთითა ღამისათა“.

შევიდე თუ არა ხვარამზესთან? არა, ახლა არა. ჯერ ადრეა. შემდეგ. ახლა იქნება სძინავს კიდეც მას... იქნებ დაიღალა რვეულების სწორებით, მიწვა და მიეძინა. იძინე, იძინე ჩემო ხვარამზე, იძინე ჩემო სიყვარულო, იძინე და მე მნახე სიზმარში, ნახე ჩემი გული და ჩემ გულში შენი თავი. იძინე ჩემო სიყვარულო!

Пусть снится тебѣ, что другъ друга
Мы любимъ и вѣчно не кинемъ...

მაგრამ აკი მძლია ერთ საღამოს სევდამ. შემოდგომის ამინდის ბრალი იყო ალბათ ეს. ისე სისინებდა გარეთ წვიმა, როგორც ბოროტი დედინაცვალი. და წვიმის სისინში, დრო გამოშვებით გაირბენდა ქარი, გაირბენდა და ამოიხრებდა:

— ო-ო-ოხ! გააგრძელებდა ის ოხვრას და გაკმენდდა ხმას. განუსაზღვრელი სევდა დამაწვა გულზე, გაუთავებელი მარტოობა ვიგრძენი. გამოვედი კარში, გავედი ქუჩაში და პატარა ხანს უკან ხვარამზეს კარებზე დავაკაკუნე. თან კი ვფიქრობ, რომ ეგების არ არის სახლში, ეგების სტუმარი ყავს.

— ტუკ! ტუკ! ტუკ!

— ვინ არის? მესმის დაუფასებელი ხმა.

— სტუმარი! ვაძლევ პასუხს.

— მისი სახელი?

ეშმაკი, თითქოს არ იცოდეს, რომ მე ვარ!

— სტუმარი ღვთის არის. სულ ერთია ვინც უნდა იყოს. მიიღებ თუ არა მას?

— ცოტა მოითმინე... აი ახლა შემოდით.

სინათლეს მკრთალი შუქი აქვს, თითქოს ისიც სანახევროთ თვალ-დახუჭული ისმენდეს შემოდგომის წვიმის საიდუმლო სისინს. და მე მიხარია, რომ სინათლე ასეთი მკრთალია.

— მომწყინდა ხვარამზე მარტოობა! შევჩივი მე ხვარამზეს. ის სდუმს. მე დავჯედი მის გვერდით, სავარძელზე, თუმცა სკამი იდგა უფრო ახლოს ჩემთან და მისი ხელი ავიღე ხელში. ის სდუმს. მე უფრო მივუახლოვდი მას. მივეკარი გვერდზე. ის კიდევ სდუმს. უცებ ვგრძნობ მისი სხეულის სითბოს, მესმის მისი გულის აჩქარებული ცემა.

— ხვარამზე! ხვარამზე! ვამბობ მე და მიმაქვს სახე იმის სახესთან. სახეზე მხვდება მისი ცხელი ამონასუნთქი, სინათლეს უფრო ეხვევა ბურუსი, მე ვშლი მარჯვენა მკლავს და ისევ ღრმათ, ძლიერათ ვკუმშავ მას. და ვიღაც მომეკრა გულზე ვიღაცამ მომხვია ხელი კისერში. თავი დავღუნე.. დიდხანს, დიდხანს მერმე ვაკოცე მას ტუჩებში, თვალებში, კისერში, შემდეგ ისევ ტუჩებში. რაღაცა სცადა ეთქვა ჩემთვის ხვარამზემ, მაგრამ საჩქაროთ დაუმუწე მას ტუჩით ტუჩი. აბა ასეთ დროს ლაპარაკი განა შეიძლება? ენა განა იტყვის იმას, რაც უნდა სთქვას! ვერაოდეს! სიცრუეა, როცა ადამიანი თავის თავს მეტყველს ეძახის, სიცრუეა!

მაგონდება სატუსაღოში ჩემ ფანჯარას გადაღმა სახრჩობელა ამართეს. მოიყვანეს დამნაშავე და შეუდგენ სასჯელის სისრულეში მოყვანას. მშვენიერი ღამე იყო. ბაგე გაშლილი, სავსე მთვარე არაჩვეულებრივი სიუხვით იძლეოდა თავის სხივებს. ირგვლივ გაურკვეველი სიჩუმე და სიმშვიდით იყო გაჟღენთილი ჰაერი, არც ერთი ფურცელი არ იძროდა. ყველანი ჩუმათ აკეთებდა თავის საქმეს. და ისიც, დამნაშავეც, წყნარათ, უსიტყვოთ ემორჩილებოდა ყველაფერს. სწორეთ იმ

✦ **ქართველ თავად-აზნაურთა** დეპუტატთა საკრებულომ საბოლოოთ გადასწყვიტა საკითხი ქართული თეატრის ქართულ დრამატიულ საზოგადოების ხელში იჯარით გადაცემის შესახებ. თეატრი გადაეცა საზოგადოებას ორი წლის ვადით.

✦ **ახალი ბიბლიოთეკა-სამკითხველოები.** ქ. შ. წ. კითხვის გამავრცელებელმა საზოგადოებამ გადასწყვიტა გახსნას ბიბლიოთეკა-სამკითხველოები შემდეგ სოფლებში: გომში, ბოსვში, მარტყოფში, საჰილაოში, საჯევახოში და ნოსირში.

✦ **ადმინისტრატიული წესით გადასახლებულთა მოკვლა.** როგორც „თფ. ფურც.“ატყობინებენ, ახალციხის მახლობლათ სტრაჟნიკებს მოუკლავთ ადგილობრივი მცხოვრებნი სიმონ და გასპარი, რომლებიც გადასახლებულნი იყვნენ და თავისი ნებით დაბრუნდნენ სამშობლოში.

✦ **წ.-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება** აცხადებს, რომ თავისუფალია მასწავლებლის ადგილი ს. დიდ-გომარეთში (ბორჩალოს მაზრა). მასწავლებელს ექნება თვეში სამი თუმანი და ბინა. მსურველთ უნდა წარმოადგინონ თხოვნები და საჭირო დოკუმენტები არა უგვიანეს 10 სექტემბრისა.

✦ **ლექცია.** კვირას, 30 აგვისტოს ზუბალოვის სახალხო სახლში სტუდ. პეტროვი წაიკითხავს ლექციას „გიპნოტიზმზე“.

✦ ჩვენ გვთხოვენ გამოვაცხადოთ: „როგორც ხმა დადის, რამდენიმე პირთ, თითქო განუზრახავთ ყოფილ დეპ. არჩ. ჯაფარიძის და სევ. ჯუღელის ოჯახების სასარგებლოთ წარმოდგენის გამართვა. ჩვენ არ ვიცით რამდენათ მართალია ეს ხმები, მხოლოდ საჭიროთ მიგვაჩნია გამოვაცხადოთ, რომ ამ ხმებთან, და თუ გინდ განზრახვასთან, არც ამხანაგებს და არც ვისაც ჯერ არს, არავითარი კავშირი არ აქვთ და არც უკისრიათ წარმოდგენის გამართვაო.

შეცდომის გასწორება. გუშინდელ დეპეშაში ნათქვამია, რომ მოსკოვის სამღვდელოებამ სახელმწიფო საბჭოს წევრათ აირჩია დეკანოზი ვოსტორგოვიო. უნდა იყოს: აირჩია საბჭოს წევრობის **კანდიდატათ** და სხვ.

გურიის ვითარება.

გურიაში 25 საზოგადოებაა, თითოეულ მათგანს ყავს საკუთარი მამასახლისი, მწერალი, მოსამართლეები და ვექილები.

სოფელს აქვს ერთნაირი თვითმართველობა, რომელსაც ევალება სწავლა-განათლების საქმის მოწესრიგება, გზების გაყვანა-შეკეთება, საზოგადოების ჯანმრთელობაზე ზრუნვა. სოფლის სასამართლოს უფლება აქვს გაარჩიოს სხვა და სხვა საქმეები არა მარტო გლეხებს შორის ატეხილი, არამედ გლეხსა და აზნაურ შორისაც, თუ ამაზე უკანასკნელი თანხმობას განაცხადებს. მას აქვს უფლება დაჯარიმების და ციხეში ჩასმის. ასეთი უფლება მამასახლისსაც აქვს მინიჭებული. მართალია, ეს ძალა-უფლება მინიმუმამდის არის მიყვანილი, მარა ეს ყოველ შემთხვევაში ძალა-უფლებაა, რომლის, თუ ხალხი გონიერათ მოიქცეოდა, გამოყენებაც შეიძლებოდა. მაგრამ შეგვიძლია თამამათ ვსთქვათ, რომ არავინ არას დროს ამ დაწესებულებათა გამოყენებას არ ფიქრობდა, ყოველთვის მოხელე პირების არჩევნებს ალმაცერათ უყურებდენ, ამიტომ სოფლის მართვა-გამგეობა უვიც ან გაიძვერა პირებს უვარდებოდათ ხელში.

1905 წელში, ყველა დაწესებულებას: პოლიციას, მომრიგებელ-მოსამართლეს, სასოფლო თვით-მართველობას ბოიკოტი ჰქონდა გამოცხადებული. ეს ბოიკოტი ცხრაას ექვსშიაც და შვიდშიც გაგრძელდა, მიუხედავათ იმისა, რომ კრილოვმა და ალიხანოვმა ყოველი ღონე იხმარეს მის მოსასპობათ, რაც ვერ შესძლეს ცეცხლის ალმა და ზარბაზნების ქუხილმა, ის შესძლო თვით ცხოვრებამ. ხალხი მოიქანცა, ის საჭიროებს ნორმალურ ცხოვრებას. და განა შესაძლებელია გაგრძელება იმ გვარი მდგომარეობის, როდესაც უბრალო საკითხს, რომელსაც უნდა არჩევდეს ორი-სამი კაცი, არჩევს 500—800 კაცი?

ამას მიუმატეთ ისიც, რომ არა ლეგალურ გადაწყვეტილების, რაც უბრალო უნდა იყოს ის, სისრულეში მოყვანა მეტათ საძნელო შეიქნა, რადგანაც უკმაყოფილო მხარეს აქვს შეძლება მიიქცეს მთავრობის დაწესებულებაში და დაარღვიოს ის.

როდესაც რევოლიუცია ძლევა მოსილია, ბევრი, ძალიან ბევრი ცდილობს გაასაჩივროს მთავრობის აგენტების (ადმინისტრატორების, მოსამართლეების) მიერ უკვე დამთავრებული საქმეები, მაგრამ ასევე ასაჩივრებენ დღეს მთავრობის პოლიციაში და სასამართლოში 1905, 1906 და 1907 წლებში ხალხის წარმომადგენლების მიერ გადაწყვეტილ საქმეებს, თუმცა კი, უფრო იშვიათათ. ეს გასაკვირალიც არაა, რადგანაც გლეხები კერძო მესაკუთრენი არიან და ისინიც იქით კინ იხრებიან, საითაც ძალას ხედვენ.

აქ უადგილო არ იქნება მოვიყვანოთ ცნობა, თუ როდის როგორ ეკიდებოდა ხალხი მთავრობის სასამართლოს. ჩოხატაურის სამოსამართლო რაიონში ცხოვრობს 40,000 სული. აქაურ მომრიგებელ მოსამართლეს გაურჩევია:

1900 წ. სამოქალაქო 934 საქმე, კერძო 316 საქმე, სისხლის სამართლის 623 საქმე. სულ 1873 საქმე, 1901 წ.: სამ.—913, კერძო—304, სისხლ. სამ. 636; სულ 1853 საქმე; 1902 წ.: სამ. 1381 ს. სისხლის სამ.—693, სულ—2074 საქმე; 1903 წ.: სამ.—1199 ს., სისხლ. სამ.—697, სულ—1896 საქ., 1904 წ.: სამ.—987 ს.. სისხლ. სამ.—391 ს., სულ—1378 საქ., 1905 წ.: სამ.—98 ს. სისხლ. სამ.—31 ს., სულ—129 საქ.; 1906 წ.: სამ.—279 ს. სისხლ. სამ.—45 საქ. სულ—324 საქ.; 1907 წ.: სამ.—333 ს. სისხლ. სამ.—65 ს. სულ—398 საქმე; 1908 წ.: სამ.—612 საქ. სისხლ. სამ.—277 საქ. სულ—889 საქმე.

აქედან სჩანს, რომ, რამდენათ ვუახლოვდებით 1905 წელს, იმდენათ საქმეების რიცხვი კლებულობს. ცხრას ხუთში არის მხოლოდ 129 საქმე და ისიც პირველ 2—3 თვეში. შემდეგ ეს რიცხვი დიდდება, მარა ნელის ნაბიჯით.

იმ აზრს, რომ ბოიკოტისტური ტაქტიკა აღარ არის სასარგებლო, პირველათ ემხრობა ორი-სამი, შემდეგ მეტი, მხოლოდ ამ დავაში დრო გავიდა და არჩევნებიც მოგვიახლოვდა. არჩევნები ორგვარია: მექანიკური, როგორც ეს წარმოებდა ძველ დროში და შეგნებული, როდესაც კანდიდატებს წინდაწინ ეძებ და უკეთესებს მათ შორის ფაქტიურათ ირჩევ,—როდესაც ისე მწყობრათ მიდის საქმე, რომ ფორმალური არჩევნები მხოლოდ დადასტურებაა ფაქტიური არჩევნებისა.

არჩევნებს არავითარი მომზადება არ უძღვოდა წინ. მაგ. ს. ჯვარცხმაში დაისვა კითხვა, რომ სოფლის მოსამართლეებათ სამი კაცი არც კმარა და არც ვარგა, არამედ გადიდებულ უნდა იქნას ეს რიცხვიო. პოლიციის მოხელე ასათიანმა ყვირილი დაიწყო, როგორ ბედავთ ასეთი წინადადების შემოტანასო, ეს არსებულ კანონს ეწინააღმდეგებაო. ამის შესახებ კი ასეთი კანონი არსებობს: სოფლის მოსამართლეების რაოდენობა დამოკიდებულია ყრილობაზე, მხოლოდ მინიმუმი განისაზღვრება სამი კაცით.

ს. ერკეთში ერთ კანდიდატს მეტი ხმა მიემხრო. (კენჭის ყრა ღიათ იყო. მეკენჭე მარჯვნით ან მარცხნით უნდა წასულიყო) ეს როგორც დაინახა ბატონმა ბოქაულმა ხალხი მეორე მხარეზე მირეკა და მისთვის სასურველი კანდიდატი გაიყვანა. ამის მსგავსი მაგალითები ბევრ საზოგადოებაში მოხდა. ყრილობებს უნდა დასწრებოდენ მომრიგებელი შუამავლები, მაგრამ სხვას რას აკეთებენ ისინი, რომ მხოლოდ ამაზე უსაყვედუროთ?

სოფლები დასჯილია მით, რომ ღირსეული თანამდებობის კაცები არ ჰყავთ მათ. ან ვინ უნდა დაუდგეს? გლეხი ასე მსჯელობს: „ჩემი საქმე მხოლოდ არჩევაა, დანარჩენს არ ვკითხულობ, რაც უნდა ის გააკეთოს მან (არჩეულმა), სამაგიეროთ, არც ჯამაგირს ვაძლევ. ის კი იშოვნის იმდენს, რომ თავი შეინახოსო“.

„აბა, რა საკადრისია მაგის ლაპარაკი,—ეუბნებით თქვენ,—თქვენი მამასახლისი დღე და ღამე თავის მოვალეობას ასრულებს, ოჯახისთვის ვერც კი მოიცლის, რით უნდა შეინახოს მან თავი. როდესაც მას ასეთ მდგომარეობაში აყენებთ, ის ხომ იძულებული იქნება მოიპაროს, ქრთამი აიღოს ან და რომ შეჭამოს სასოფლო ფული?“

— მე ეს არ მაწუხებს. რაც დიდი ჯამაგირი უნდა მისცე მას, ის თავისას არ დაიშლის. ამიტომ უკეთესია არ მივცე!—მოისმის პასუხი.

ასეთ სიტყვებს ყურობს უმრავლესობიდან. ხალხიც მიჩვეულია ისეთ მამასახლისებს, როგორიც ძველათ უნახავს, მას არ ჰგონია თუ უკეთესს ეღირსება, უკეთესიც არ დგება, რადგანაც ქრთამის აღების წინააღმდეგია და ჯამაგირს კი ხალხი არ იძლევა.

ამიტომაა, რომ ათასგვარი გაჭირვება გამოუცდია გლეხობას. ამ რამდენიმე წლის წინათ ვარლამ ერისთავმა 18,000 მანეთი გადაახდევინა ჯვარცხმის, ამაღლების და ნანეიშვილის საზოგადოებებს. მიზეზი? თავადმა პროვიანტის გადაზიდვაში წააგო, მხოლოდ ხსენებულ საზოგადოებების მამასახლისებს ქანქარის წყალობით მისთვის სასურველი „პრიგოვორები“ გააკეთებია. ხალხს ამ გადასახადში გაძვრა ტყავი. ამავე თავადმა შარშანაც მოსთხოვა ჯვარცმას 6,000 მან., ნანეიშვილის საზოგადოებას 12,000 მან. აქაც ააძრობდენ ხალხს ხელმეორეთ ტყავს,—გამკითხავი არავინ იყო, არც მამასახლისი, არც მწერალი, რომლების წმინდა მოვალეობას შეადგენდა ხალხის გაჭირვებიდან დახსნა, რომ რამდენიმე პირს არ აღმოეჩინა ხალხისთვის დახმარება. ასევე შეუბრალებლათ იქცეოდა ბ. ჯაყელი ქვემო გურიაში: ის მოითხოვს ხალხიდან 16,000 მან. ხალხი სთხოვს ოთხი ათასი მანეთის დაკლებას; ჯაყელი ჯიუტობს, ხალხი ასაჩივრებს და კითხვაც მის (ხალხის) სასარგებლოთ წყდება.

კიდევ ორიოდე მაგალითი იმის, თუ რამდენათ ღირსეულათ ასრულებენ თავის მოვალეობას სოფლის მოხელენი.

ჯვარცხმის საზოგადოებაში ბ. სიო ბერიძეს, სხვათა შორის, აქვს ერთი ნაკვეთი მიწა „ოჩოჩხა“, ზომით 30 ქცევა. ეს მიწა ჭაობიანია. შიგ იზრდება ჭილოფა და რაღაც ეკლნარი ბუჩქები. ის უვარგისია საყანეთ, არც არის შემოღობილი. როდესაც მეზობლათ მდებარე მიწებზე ყანებს აიღებდენ და შიგ საქონელს გაუშვებდენ, უკანასკნელი სიო ბერიძის მიწაშიაც გაივლიდა. სიო ბერიძემ ეს იჩივლა და იქიდან მოკიდებული ორ სოფელს: გორა-ბერეჟოულს, ყოველ წლივ ას-ას მანეთს ახდევინებს. სოფლებმა ქუთაისის გუბერნატორს თხოვნა მიართვეს. პასუხათ მოვიდა, რომ საზოგადოების „პრიგოვორი“ იქნას წარდგენილი იმის დასამტკიცებლათ, რომ სოფლები არ სარგებლობდენ ბერიძის მიწით. მწერალსაც ისეთი „პრიგოვორი“ დაუწერია, რომ ადმინისტრაციას ვერც მისი თავი, ვერც ბოლო ვერ გაუგია. ამის დაგვარათ ბ. ბერიძემ მეექვსეჯერ აიღო ასი მანეთი.

ბარალეთის საზოგადოებას ისეთი მწერალი ყავდა, რომ არც ცოდნა ჰქონდა, არც ხელი უვარგოდა. ერთხელ ბათუმში ვიღაც ბასილეთელი დაიჭირეს რადგანაც ამ მწერლის გაცემული პასპორტი ვერ წაიკითხეს.

აი, ასეთი მწერლები განაგებენ ფაქტიურათ სოფლების ბედ-იღბალს, რადგანაც მამასახლისების უმრავლესობამ რუსული წერა-კითხვა არ იცის, მხოლოდ საქმეები სწარმოებენ რუსულ ენაზე. ისეთი შემთხვევებიც ყოფილა, რომ მამასახლისმა ქართული წერა-კითხვაც არ იცოდა.

ასეთი მამასახლისების სული და გული ყოველთვის შიშით არის მოცული. ის ადმინისტრაციის წინაშე იკაკვება. ცდილობს სწრაფათ ბრძანების შესრულებას, თუ გინდ ეს ბრძანება კანონის წინააღმდეგ იყოს მიმართული...

კრ.—ძე.

(შემდეგი იქნება)

დროს, როცა მას ჯალათმა მოჰკიდა ხელი უკან გაკრულ ხელებში, რომ დახმარებოდა სკამზე შედგომის დროს, ამ დროს სწორეთ სადღაც ეკლესიაზე შეკრთა ზარი და წყნარათ, აუჩქარებლათ დაჰკრა ორი საათი. და ზარის ხმასთან ერთად მე უცებ ნათლათ, გარკვევით და აშკარათ წარმოვიდგინე, თუ რამდენათ ველურია და უსარგებლო ის, რასაც ამ წუთს ჩადიან ისინი—ეს იმდენათ აშკარა იყო ჩემთვის, რომ საჩქაროთ გადავაწევი ფანჯარას და დავუძახე იმათ..! მე დარწმუნებული ვიყავი, რომ ვიტყოდი იმას, რასაც ვგრძნობდი და აგრეთვე დარწმუნებული ვიყავი—თუ კი ვიტყოდი კიდეც, დავაჯერებდი მათ თავი დაენებებიათ საქმისთვის... მაგრამ გავაღე თუ არა პირი, ის, რაც მინდოდა მეთქვა, ის სადღაც მიიმალა, ხოლო რაც ვთქვი, იმან ისე გააბრაზა ისინი, რომ კინაღამ თოფით მომკლეს.

— Ты, чего это ругаешься, сволочь! დამიღრიალა ფანჯრის ქვემოდან ვიღაცამ და იქვე მდგომ ინგუშს უბრძანა, როგორც გამოჩნდეს ჰკარი თოფი და მოჰკალიო. ამასობაში დამნაშავე უკვე გამოგუდეს... ის კი დღესაც ისე ნათელია ჩემთვის, რომ ადამიანი არ უნდა დასაჯონ სიკვდილით და აი, როგორც ხედავთ, იმას ვერ ვამბობ რასაც ვგრძნობ ამის შესახებ... ტყუილია ის, თითქოს ადამიანი მეტყველი იყოს!.. რთულს და ყველაზე უფრო საჭირო გრძნობებს ის ვერ ამბობს ისე, როგორც ყოველივე პირუტყვი...

ხპ. მცირიშვილი.

(შემდეგი იქნება).

პროვინციის ქრონიკა

აბაშის საზოგადოება. (ქუთ. მაზრა). მიდის ზაფხული და ხურხებულ უბედურებასთან ერთათ სადარდელათ გვიხდება გზების უქონლობა. თუ არსებული გზები არ შეკეთდა, თქვენი მტერია—ზამთარში ჩვენ დღე დაგვადგება; პირუტყვი გავლა შეუძლებელი იქნება. გზების გაკეთებაზე კი ყურს არავინ იბერტყავს. საჭიროა თვით ხალხმა იკისროს ეს საქმე, თორემ სხვა არავინ შეიწუხებს თავს მისი გასაჭირისათვის.

ს. მათხოჯი (ხონის რაიონი). წრევანდელი წელიწადი სწორეთ უბედური წელიწადია ჩვენებურ გლეხ-კაცობისათვის, რომელთათვის ერთად-ერთი მოიმედე და გაჭირვებაშიც უკვარჯენი მიწა და ვენახ-ხეხილია. ჯერ იყო და გაზაფხულზე თუ რამ ვენახები და ხეხილობა იყო, სულ მოწვა და მით დიდი ზარალი დაატყდა თავს მცხოვრებთ. შემდეგ დაიწყო გვალვები და ჯერ ადრე ნათესი ხომ ამოახმო, მერმე გვიან ნათესსაც მოუღო ბოლო. სწორეთ საარაკო გვალვები იყო წელს აქეთ, ძვირათ უოფილა ვასულ წლებში რომ ნათესი ასე ამხმარიყოს და განადგურებულიყოს. რას გვპირდება მომავალი ჩვენი ცხოვრება? არც ღვინო, არც რაიმე ჭირნახული ხილეულობას ხომ გინდა ჩივა, თუმც ამისგანაც ბევრი არაფერი მზადდებოდა.

— ჩვენს სოფელში კარგა ხანია კოოპერატიული დუქანი არსებობს, არსებობს (საზოგადოებაში) აგრეთვე შემნახველ გამსესხებელი ბანკი. ორთავე ამ დაწესებულებებს შეეძლოთ წელს სოფელში ბარკი ეყიდათ. ამით ორ კურდღელს დაიჭერდნენ—სოფლებსაც იხსნიდენ ჩარჩებისგან და ამ დაწესებულებებს სარგებლობას მოუტანდენ, მარა ჩვენი სოფლის „თავი კაცები“, რომლებიც ამ ამხანაგობებს სათავეში უდგანან თავიანთ უფსკერო ჯიბეს უფრო ემსახურებიან, ვიდრე საზოგადო საქმეს. ბევრი მათგანი წელს ბარკს უიდულობდა თავისთვის მოსაგებათ, რისთვის არ შეიძლებოდა, რომ ბანკი ან კოოპერატიული უოფილიყო მათ ადგილს?

— ჩვენი სოფლის გზები სწორეთ საშინელ მდგომარეობაშია. დიდ შარაზე ისეთი ახრთგილი ქვებაა, რომ გავლა არ შეუძლია კაცს. ჩვენი მამასახლის-ნაცვალ-ჩაფრები კი „ჩასაცინცლავს“ და „ჩასაცეცხლავს“ დაეძებენ, თორემ ამისთანებისათვის როგორ შეიწუხებენ თავს.

ჯგარი.

კორესპონდენცია

ს. ხიდისთავი (გურია). წელს სამაზრო მთავრობამ [illegible] ცია გზის [illegible] გზა, რომელიც [illegible] არის ბახმაროს გზა. [illegible] საზოგადოებაში. ძველი გზით ხიდისთავიდან ბახმარომდე 32 ვერსტია, ახალი გზით კი 22 ვერსტი. აღნიშნული გზის კეთება უკვე დასრულდა და ის ცნობილ იქნა, როგორც მთავრობის, ისე მგზავრების მიერ ერთ-ერთ საუკეთესო გზათ ყველა იმ გზებში, რომლებიც დღეს ბახმაროში მიდის. ახალი გზის კეთების დროს აღსანიშნავი ერთი გარემოებაა. ხიდისთავიდან რამოდენიმე ვერსტის მანძილზე გზა იყოფა—ერთი მტო გადის ს. მეწიეთში და მეორე სოფ. პაიჭესოულზე. შემდეგ კი, ეს გზები ხელ-ახლა ერთდებიან. თითოეულ მხარეს სურდა, რომ გზას მის სოფელში გაევლო, რადგანაც მთავრობა მხოლოდ იმ გზაზე ამუშავებდა გამოწვეულ მუშებს (მუშები გამოწვეულ იქმნა ყველა მეზობელ საზოგადოებებიდან) რომელიც შეერთებამდე უფრო მოკლე და კარგი საკეთებელი იქნებოდა. მოსალოდნელი იყო, რომ დაბოლოს საზოგადო გზათაც ეს უკანასკნელი იქნებოდა ცნობილი მარა ბოქაულმა მოახდინა განკარგულება, რომ გაეყვანათ სოფ. პაიჭესოულით. ამ გარემოებამ ერთი სოფელი აამხედრა მეორეზე.

დასწამეს გზის საქმეზე არჩეულ კომისიას წინდაწინ ყველაფერი ამის მოწყობა და სხვა. ჩვენ ამაზე არაფერს ვიტყვით, არაფერს ვიტყვით არც იმაზე, თუ რომელი სოფლით უნდა გაეყვანათ გზა, რადგანაც ეხლა, როგორც ერთ სოფელში, ისე მეორეში გზის კეთება უკვე დასრულებულია (სოფ. მეწიეთმა თვითონ იკისრა გზის კეთება სხვის დაუხმარებლათ) და მგზავრებიც იმ გზით ივლიან, რომელიც მათ უფრო მოეწონებათ. ჩვენ მხოლოდ გვ ნდა მავუთითოთ იმაზე, თუ როგორი შავრაზმული როლი ითამაშეს ამ გზის კეთების დროს ზოგიერთმა გაუბატონებმა. მათ მოინდომეს ერთი სოფლის მეორეზე გადამტერება. ისინი არწმუნებდენ მეწიეთის მცხოვრებლებს, რომ ამ ორ სოფელ შუა უგოველიეე კავშირი უნდა შესწყდეს, პაიჭესოულის მცხოვრებლები მათი მოსისხლე მტრებია, რადგანაც გზის კომისიის წევრები იქიდან იყვნენ და სხვა. ისინი არავითარ საშუალების წინ არ იხევდნენ, რომ წყალი ამღვრიათ და შიგ თევზები ეჭირათ ერთი სიტყვით, ეს გაუბატონები ყოველივე ზომებს ხმარობდენ, რომ რაც შეიძლება, გაემწვავებიათ დამოკიდებულება ამ ორ მეზობელ სოფელთა შორის. ამ დროს ერთი კომისიის წევრი ბეს. ლომთათიძე სრულიად მოულოდნელათ გაჩხრიკეს ოზურგეთიდან მოსულმა „სტრაჟნიკებმა“ მაზრის უფროსის თანაშემწის მეთაურობით. ამ პირის გაჩხრეკამ, როგორც ერთი სოფლის ისე მეორეს მცხოვრებლები უკავშირებენ აღნიშნული პირების მოღვაწეობას.

ი—მ.

რედაქტორ-გამომცემელი **ნ. მელიქ-შახნაზარიანცი.**

განცხადებანი

კბილის ექიმი

ს. ნ. მაცროსოვიჩ-სანოვიჩი.

დაპლომბის გაკეთება, ამოღება, ექიმობა და ხელოვნური კბილების ჩაყენება „პლასტინკით“ და „უპლასტინკოთ“ სამკურნალოების ფასებში. მიღება ყოველდღე დილის 10—12 ს. და საღამოს 5—7 ს. ვერის დაღმართი № 21 (50—13

უფლებიანი

სავაჭრო სკოლა

ვაჟებისა და ქალებისათვის.

● **საბუღალტერო კურსები** ●

მოზრდილ ქალთა და ვაჟთათვის.

ივანე ზაქარიას ძე ტერ-სტეფანოვისა

გამოცდები 24 და 28 აგვისტოს. სწავლა დაიწყება 1 ენკენისთვეს.

მიიღება თხოვნები, სწავლა დაიწყება 15 ენკენისთვიდან.

ავჭალის ქუჩის თავი, 1 თუმანოვის ქუჩა, საკუთარი სახლი, № 13 1—1

კერძო სასწავლებელი ლ. ფ. პეტრაშევსკისა

ვაჟები და ქალები ერთათ სწავლობენ

(ყოფილი მე-5 გიმნაზიის „ნაჩალნიცა“) მიხეილოვის პროსპექტი № 166.

17 აგვისტოდან დაიწყება მოწაფეების მიღება მოსამზადებელ, 1-ლ, მე-2 და მე-3 კლასებში. **მათემატიკას ასწავლიან სავაჟო გიმნაზიის პროგრამით.** განსაკუთრებული ყურადღება ექნება მიქცეული **ბუნების მეტყველებას და ენებს.** ყოველ დღე ბაღში სეირნობა. სავალდებულოა ცხელი საუზმე. შეიძლება ბავშვების პანსიონერათაც მიღება. სკოლას აქვს საბავშვო ბაღი. დაწვრილებით ცნობების ბაგება შეიძლება სკოლის გამგესთან ყოველ დღე, 10—2 საათამდე. (8—8)

„ხოჩაპანი“ მადათოვის კუნძულზე. სტამბის ტელეფონი № 539